

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	12
Usmonova Zarina	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUQUQIY MEXANIZMLARI VA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	19
Zaripova Sabrina Zafar qizi	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK TARMOG'IDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA JORIY ETISH: SAMARADORLIK, TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	25
Sobirov Shohruh Shuxratovich	
ISTE'MOLCHILAR ORASIDA IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI QISQA FORMATLI VIDEOKONTENTNING IMPULSIV XARID XATTI-HARAKATLARIGA TA'SIRI.....	30
Ra'no Balxiboyeva Davron qizi	
KAPITAL BOZORI ORQALI TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH YO'LLARI.....	40
Otabek Oltiboyev	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RAQAMLASHTIRISHNING YALPI TALAB O'ZGARISHIGA TA'SIRI TAHLILI.....	45
Ochilov Laziz Siddiqovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ SIYOSATINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA YANGI ISLOHOTLARNING MAKROIQTISODIY TAHLILI.....	54
Sanakulova Iroda Abrorovna	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA CHO'L YAYLOVLARI IXTISOSLASHUVINI MOSLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI VA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QIZILQUM CHO'L YAYLOVLARI MISOLIDA)	61
Kozokov Najmiddin Isomiddinovich	
XALQARO OLIY TA'LIM TIZIMLARIDA UNIVERSITET BOSHQARUVINING TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL AVTONOMIYA, HISOBDOIRLIK VA STRATEGIK BOSHQARUV MODELLARI	68
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
THREE GENERATIONS OF REFORM: GOVERNANCE PARADIGMS AND THE MEASUREMENT GAP IN UZBEKISTAN'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT TRANSITION	76
Salakhutdinova Yulduz Golibovna	
ГЕНЕРАТИВНЫЙ ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНТЕНТ-МАРКЕТИНГА	82
Умарова Нозанин Алишерзода	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	88
Sapayev Abduljalol Odinayevich	
TIJORAT BANKLARIDA TO'LOV TIZIMLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	96
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
UMUMIY IQTISODIY MUVOZANAT NAZARIYASINING ZAMONAVIY TALQINI.....	102
Murodov Alisher Murodjon o'g'li	
РОЛЬ СИСТЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	106
Уралова Сожида Анвар кизи	
JIZZAX VILOYATI TURIZMINING RIVOJLANISH DINAMIKASI, TUZILMASI VA ISTIQBOLLARI (2016–2024-YILLAR)	112

Mamadiyorov Adhamjon Qo'chqar o'g'li KREATIV INDUSTRIYALARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	121
Ulug'bekov Sardorbek Ulug'bekovich TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH AMALIYOTI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	128
Turdiyev Eralijon Muxtarovich OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR AUDITINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	134
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li CHAKANA BANK XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING NAZARIY JIHATLARI	138
Asqarov Fayzullo G'iyosiddin o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BILIM VA MALAKALARNI RAQAMLI BAHOLASH TIZIMINING NAZARIY-IQTISODIY ASOSLARI	148
Abdiyev Nosir Raximovich Muzaffarova Mohira Nuraliyevna O'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA MOLIYAVIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	154
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASINING HUDUDIIY RIVOJLANISH DARAJASINI QIYOSIY BAHOLASH	160
Omonova Nigora Bahodir qizi ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISHINI STRATEGIK BOSHQARISH MEXANIZMLARI	167
Iskandarov Xurshid Iskandarovich TEXNOLOGIK AVLOD ALMASHINISHI SHAROITIDA ALOQA KORXONALARI TOVAR-MODDIY ZAXIRALARINING QADRSIZLANISHINI HISOBGA OLISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Jamilov Jushqin Jonon o'g'li SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI ANFIS ASOSIDA MODELLASHTIRISH	181
Avazova Nafisa Namazovna O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING RAQAMLI RIVOJLANISHINI BAHOLASH: O'ZSME-DDI MODULINING METODOLOGIYASI VA AMALIY JORIY ETISH MEXANIZMI	186
Rajabov Sirojiddin Mansurovich ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	193
Kenjaeva Durdona Ravshan qizi ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ КАК ИНСТРУМЕНТ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	198
Аюбов Ойбек Улугбек угли YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH	204
Raximov Sarvarbek Abdumutalibjonovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI QO'LLAB-QUVVATLASH, ULARNI MOLIYALASHTIRISHNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA CHORA-TADBIRLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI	211
Umarova Gulzodxon Qodirbekovna MEHMONXONA XO'JALIKLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL MEXANIZMI VA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	216
Rahimov Hasan Abdusaitovich NOMODDIY AKTIVLAR BO'YICHA OSHKORALIKNI TAKOMILLASHTIRISH VA MILLIY HISOBNI XALQARO STANDARTLAR BILAN UYG'UNLASHTIRISH	221

Ishankulov Izzatilla Nurillayevich SANOATLASHTIRISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA UNUMDORLIK OMILI.....	226
Erkayev Akrom Normuxammadovich INNOVATSION O'ZGARISHLAR ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISHNING 2030-YILGACHA MO'LJALLANGAN PROGNOZ SSENARIYLARI VA ULARNING SEZGIRLIK TAHLILI	232
Amrullayev Dadaxon ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ УЯЗВИМОСТИ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ И СТРУКТУРНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	237
Эркинбаева Камила Жавланбековна TIJORAT BANKLARI BIZNES MODELINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	243
Sh. Nurullayeva S. Narimonov OLIY TA'LIMDA RAQAMLI EKOTIZIMNI SHAKLLANTIRISHDAGI XAVF-XATARLAR (RISKLAR) VA BOSHQARUV MUAMMOLARI.....	249
Pirmanov Oxunjon Baxridin o'g'li НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	256
Шомуродов Равшан Турсункулович Хакимов Хафизбек Хамза угли Джумабаева Гаянэ Рахимовна YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOTRANSPORT XIZMATLARI BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI EKOLOGIK-IQTISODIY OMILLAR ASOSIDA OSHIRISH YO'LLARI	263
Sultanov Sulaymon Safarboy o'g'li TIJORAT BANKLARIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	269
Abdushukurova Mehribonu Dilmurod qizi CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH, YER RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA AHOLINING XARID QOBILİYATI MUVOFIQLIGINI BAHOLASH	276
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich ИННОВАЦИОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА	281
Мирахмедова Мафтуна Ибрагимовна TIJORAT BANKLARIDA FOIZ SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING AMALIY JIHLTLARI.....	288
Orifova Dilnoza Obid qizi XALQARO KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	295
Aliyev Bekzod Ilhomovich ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ УЧЁТА И АНАЛИЗА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ВЫСШИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ	301
Холикова Дурдона Бунёдjon кизи TOSHKENT VILOYATIDA ISHLAB CHIQRISH SOHASIDA KICHIK BIZNESNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HUDUDII DIFFERENSIATSIYASI	308
Salimov Burxoniddin IJTIMOIY-IQTISODIY ADOLATNI TA'MINLASHDA SINERGETIK YONDASHUV: ZANJIRLI ADOLAT KONSEPSIYASI.....	314
Alimov Nasimjon Hoshimovich AQLLI SHAHAR TIZIMIDA IJTIMOIY SOHA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	319

Radjabov Bunyod Abduxalilovich QO'SHILGAN QIYMATNI TAQSIMLASHNING SAMARALI SOLIQ MEKANIZMIGA OID XORIJ TAJRIBALARI.....	326
A.A. Bobomurodov O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT" TIZIMIGA O'TISH ZARURIYATI VA XIZMATLAR SOHASI UCHUN IQTISODIY AHAMIYATI.....	333
Y.M.Xalikov OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKADEMIK FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	342
Ixtiyorov Bekzod Zulfiqor o'g'li YOSHLARNING RAQAMLI MEHNAT PLATFORMALARIDA BARQAROR BANDLIGINI RISKKA ASOSLANGAN STRATEGIK BOSHQARISH.....	349
Palvonova Sevara Baxromovna RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	355
Almanov Ilhom Sultonovich MAKTABGACHA TA'LIM XIZMATLARINI GEYMIKATSIYALASH ASOSIDA TA'LIM SIFATI VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH	362
Aslonova Rushano Ilxomovna KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY NATIJADORLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH.....	368
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi HUDUDLARNING IQTISODIY RIVOJLANISHIDA ISTE'MOLCHILAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Xolmatov Azamatjon Abdupattoyevich СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭКСПОРТНОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ	380
Муниса Турдибаева LOYIHA MENEJERLARINING SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING LOYIHALAR IQTISODIY SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	394
Zairova Farida To'xtamurod qizi TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH.....	400
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	407
Jumaev Sohob Baxodirovich O'ZBEKISTONDA RAQAMLI VA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TRANSFORMATSIYON MODEL.....	412
Murodullayeva Guljaxon A'zamjon qizi INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	418
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	426
Olimboyeva Nazokat Abdujabbor qizi KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARIDA INTEGRALLASHGAN RISKKA YO'NALTIRILGAN AUDIT MODELIDAN FOYDALANISH USLUBIYOTI.....	431
Muydinov Erkin Jamaldinovich MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUSIONAL MEKANIZMLARI	441
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich YENGIL SANOAT KORXONALARINING EKSPORT FAOLIYATINI SOLIQ MEKANIZMLARI ASOSIDA MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH	446

O'rinova Umida Qodirjonovna SOG'LIQNI SAQLASHNING YAGONA RAQAMLI EKOTIZIMIDA KIBERXAVFSIZLIK RISKLARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	450
Turayeva Nafisa Odiljonovna XORAZM VILOYATIDA YER BOZORI INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	456
Ubaydov Mirshod Ismailovich O'ZBEKISTON UY-JOY BOZORIDA MOLIVAVIY PUFAX XAVFINI BAHOLASH: INTEGRAL INDEKSNi SHAKLLANTIRISH VA EKONOMETRIK TAHLIL	462
Botirov Islombek Ulug'bek o'g'li SUTCHILIKGA IXTISOSLASHGAN CHORVACHILIK KORXONALARIDA TANNARXNING BUXGALTERIYA HISOBINING OBYEKTI SIFATIDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	467
Razzoqov Abbas Abdumalik o'g'li BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY XATO VA NOMUVOFIQLIKLAR ICHKI AUDITINING INSTITUTIONAL-TASHKILIY MEKANIZMI	472
Mulayev Farxod Alisherovich SHAHAR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK TAMOYILLARINI JORIY ETISH: MUAMMOLAR, INNOVATION YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Nurtayev Zaxriddin SANOATNING «DRAYVER» SOHALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY O'SISHNI JADALLASHTIRISH	482
Xolbozorov Muzraf Yusup o'g'li СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ЦИФРОВОГО СТРАХОВАНИЯ ТУРИСТСКИХ РИСКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	489
Усманова Азиза Бахтиер кизи TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILADIGAN XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI.....	497
Rajabov Saidrasul Xalil o'g'li AYOLLAR TADBIRKORLIGI VA GENDER TENGLIGI: XITOIY VA O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORLARI TRANSFORMATSIYASI MISOLIDA	504
Xasanova Shaxzoda SOLIQ TIZIMIDA MARKIROVKALASH ORQALI XUFIYONA IQTISODIYOT VA SOLIQDAN QOCHISHNI QISQARTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	510
Ismailov Bobir Salomovich MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA BOSHQARUV HISOBOTI METODOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISH KONSEPSIYALARI	517
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna HUDUDIY IQTISODIY TIZIMNI INNOVATION BOSHQARISHDA "INNOVATION EKOTIZIM" KONSEPSIYASI ASOSIDA ICHKI VA TASHQI MUHITLAR O'RTASIDAGI DINAMIK O'ZARO TA'SIRLARNI BAHOLASH.....	521
Xolov Azimjon ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM	530
Abdurashidova Mahfuza Tolibjon kizi TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	534
Kulboyeva Nargiz Majitovna SAVDO XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	545
Raxmanov Sherzod Shuxratovich АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АУДИТА ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	552
Абдуллаева Ш.Э. Чернушкина Л.А. O'ZBEKISTONDA JADAL URBANIZATSIYA SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOT	

TAMOYILLARINI SHAHARSOZLIKKA INTEGRATSIYA QILISH.....	557
Azamiddin Quldashev	
MANAGEMENT OF CULTURAL HERITAGE IN TOURIST DESTINATIONS OF UZBEKISTAN: THE CASE OF THE NEWLY RESTORED IMAM AL-BUKHARI COMPLEX	562
Saidzoda Shakhlokhon Murodilloevna	
O'ZBEKISTONDA PENSIYA TIZIMINING HOZIRGI HOLATI VA MINTAQAVIY TAHLILI	568
Jumabayeva Kumush Botir qizi	
CIVIL-MILITARY COOPERATION AND SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN NIGERIA: A STATISTICAL ASSESSMENT OF EDUCATIONAL AND LEGAL POLICY OUTCOMES.....	578
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
Blessing Onyanta Otakwu	
Mercy Omoo Otakwu	
SOCIAL CONDITIONS AND ORGANISED CRIMINALITY IN NIGERIA: IMPLICATIONS FOR LAW ENFORCEMENT AND SOCIAL POLICY	591
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
TEMIR YO'L TRANSPORTI KORXONALARINING EKOLOGIK-IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODIK ASOSLARI.....	601
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
KICHIK BIZNESDA BANDLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISH VA BAHOLASHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI.....	607
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
KOMPETENSIYA MATRIKSINING MEHNAT BOZORIDAGI AHAMIYATI VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN INSTITUTSIONAL JIHATLARI	616
Kurbanbayeva Sevara Marat qizi	
BYUDJET YO'QOTISHLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA KO'P O'LCHOVLI TASNIFI (RISK-MENEJMENT KONTEKSTIDA)	623
Jasur Nurmatov	
ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ТУРИСТСКОЙ ЭКОСИСТЕМЫ КАК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ УЗБЕКИСТАНА.....	630
Абзалова Нозимахон Нодирбек кизи	
XORIJYIY MAMLAKATLARNI SANOATLASHUV MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	636
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
TIJORAT BANKLARINING KORXONALAR INNOVATSION-INVESTITSIYAVIY TALABLARINI TA'MINLASHDAGI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	642
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
HUDUDLARNING IQTISODIY-IJTIMOIIY RIVOJLANISHIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	646
Muxamadjanov Shaxriyor Solijon o'g'li	
IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI MARKETING KONTENTINING ISTE'MOLCHILARNING XARID QILISH NIYATIGA TA'SIRINI BAHOLASH	652
Tilavkobilova Mehriniso Isomiddin qizi	
YASHIL LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINING TASNIFI VA ULARNING BANK TIZIMIDAGI O'RNI	658
Sobirov Bobur Oybek o'g'li	
ЦИФРОВАЯ ТАМОЖНЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА: ОТ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦИФРОВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	663
Сейдеметова Эльмира Оралбай кизи	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK-IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH USLUBIYOTI	667
Sharofiddinov Shohabbos Xayrullayevich	
O'ZBEKISTONDA MOLIAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (IFRS) O'TISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TRANSFORMATSIYA QILISH MUAMMOLARI	675

To'rayeva Farida Rustam qizi	
TURIZM SOHASIDA INSON KAPITALI RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	680
Xakimova Zavqiya Umarbek qizi	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA BIZNESNI RAQAMLASHTIRISH: MOLIYAVIY INKLYUZIYA, YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH VA SOLIQ TUSHUMLARI (XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR).....	684
Shonazarov Ashurali Akabayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING YOPILISH XAVFINI BAHOLASH: OMILLI TAHLIL	691
Akbarova Barno Shuxratovna	
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗА РУБЕЖОМ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	697
Исмагуллаев Акмаль Исмагуллаевич	
BANK DAROMADLARI BARQARORLIGINING KAPITALLASHUV DARAJASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	705
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
CHAKANA SAVDODA NARX SHAKLLANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	713
Xabibullayev Anvar Shovkat o'g'li	
GLOBAL IQTISODIYOTDA JANUBIY KOREYA MODEL: SAMSUNG VA HYUNDAI MISOLIDA KORPORATIV STRATEGIYALAR TAHLILI.....	719
Abdulaziz Xolmirzayev	

GLOBAL IQTISODIYOTDA JANUBIY KOREYA MODELI: SAMSUNG VA HYUNDAI MISOLIDA KORPORATIV STRATEGIYALAR TAHLILI

Abdulaziz Xolmirzayev
Turan International University
“Biznes boshqaruvi” kafedrası o’qituvchisi
Email: Abdulazizkeimyung@gmail.com
ORCID: 0009-0004-0782-0906

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda global iqtisodiyotda o’ziga xos o’rin egallagan Janubiy Koreya iqtisodiy taraqqiyot modeli hamda uning asosiy ustunlari hisoblangan «Samsung» va «Hyundai» kabi yirik konglomeratlar (chebollar)ning korporativ strategiyalari chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotda davlat va xususiy sektor integratsiyasi, eksportga yo’naltirilgan industrializatsiya, texnologik transformatsiya hamda koreyscha an’anaviy boshqaruv falsafasining iqtisodiy samaradorlik va xalqaro raqobatbardoshlikka ta’siri yoritib berilgan. Xususan, yarimo’tkazgichlar, yuqori texnologiyalar, avtomobilsozlik va «yashil» energetika tarmoqlarida ilg’or innovatsiyalarni joriy etish orqali jahon bozorida yetakchilikka erishish omillari baholanadi. Tahlil natijalari asosida milliy sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish hamda rivojlanayotgan davlatlar, xususan, O’zbekiston iqtisodiyotiga Koreya tajribasini samarali tatbiq etish bo’yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so’zlar: Janubiy Koreya modeli, chebol (재벌), Samsung (삼성), Hyundai (현대), korporativ strategiya, innovatsiya (혁신), yarimo’tkazgichlar (반도체), R&D, O’zbekiston iqtisodiyoti.

Abstract: This study provides an in-depth analysis of the South Korean economic development model, which occupies a unique position in the global economy, alongside the corporate strategies of its core pillars—major conglomerates (Chaebols) such as Samsung and Hyundai. The research examines the integration between the public and private sectors, export-oriented industrialization, technological transformation, and the impact of traditional Korean management philosophy on economic efficiency and international competitiveness. Specifically, it evaluates the key factors behind achieving global market leadership through advanced innovations in semiconductors, high technologies, the automotive industry, and the green energy sector. Based on the analytical findings, academic and practical implications are formulated for modernizing national industrial sectors, improving corporate governance frameworks, and effectively applying South Korea’s experience to emerging economies, particularly Uzbekistan.

Keywords: South Korean Model, Chaebol (재벌), Samsung (삼성), Hyundai (현대), Corporate Strategy, Innovation (혁신), Semiconductor Industry (반도체), R&D, Uzbekistan Economy.

Аннотация: В данном исследовании проводится глубокий анализ южнокорейской модели экономического развития, занимающей особое место в мировой экономике, а также корпоративных стратегий ее ключевых столпов — ведущих конгломератов (чеболей), таких как Samsung и Hyundai. В работе освещаются интеграция государственного и частного секторов, экспортоориентированная индустриализация, технологическая трансформация, а также влияние традиционной корейской философии управления на экономическую эффективность и международную конкурентоспособность. В частности, оцениваются факторы достижения глобального лидерства за счет внедрения передовых инноваций в полупроводниковой промышленности, секторе высоких технологий, автомобилестроении и «зеленой» энергетике. На основе результатов анализа разработаны научно-практические выводы и рекомендации по модернизации национальных отраслей промышленности, совершенствованию системы корпоративного управления и эффективной адаптации опыта Южной Кореи к экономике развивающихся стран, в частности Узбекистана.

Ключевые слова: южнокорейская модель, чеболь (Chaebol / 재벌), Samsung (삼성), Hyundai (현대), корпоративная стратегия, инновационное развитие (혁신), полупроводниковая промышленность (반도체), R&D (НИОКР), экономика Узбекистана.

KIRISH

Janubiy Koreyaning global iqtisodiyotdagi o'rni bugungi kunda munozarasizdir. 1960-yillarda dunyoning eng qashshoq davlatlaridan biri bo'lgan mamlakat hozirda yalpi ichki mahsulot (YalIM) hajmi bo'yicha dunyoning yetakchi iqtisodiyotlari qatoridan o'rin egallaydi. Ushbu transformatsiya jarayoni nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy-madaniy omillar bilan ham bog'liq bo'lib, xalqaro hamjamiyatda "Han daryosi bo'yidagi mo'jiza" (한강의 기적 – *Han-gang-ui gijeok*) nomi bilan tanilgan.

1960-yillarda yalpi ichki mahsuloti aholi jon boshiga 100 dollardan kam bo'lgan va dunyoning eng qashshoq agrar hududlaridan biri hisoblangan Janubiy Koreya qisqa tarixiy muddat ichida jahonning yuqori darajada sanoatlashgan yetakchi iqtisodiyotlari qatoridan mustahkam o'rin egalladi. Ushbu transformatsiyada 1961-yilda Park Chung-hee davrida tashkil etilgan Iqtisodiy rejalashtirish kengashi (EPB) besh yillik rejalar orqali xususiy konglomeratlarga davlat tomonidan maqsadli kreditlar va preferensiyalar berish mexanizmini muvaffaqiyatli yo'lga qo'ydi [1]. Janubiy Koreyaning iqtisodiy taraqqiyot modelini shakllantirishda davlat va chaebollar mamlakat iqtisodiy rivojlanishining ikkita asosiy instituti sifatida muhim rol o'ynagan. Ayniqsa, 1960–1970-yillardagi dastlabki industrializatsiya davrida ushbu ikki institut mamlakatning sanoatlashuvi va iqtisodiy rivojlanish jarayonini belgilab bergan. 1960-yillarning boshlarida Park Chung-hee hukumati huzuridagi Iqtisodiy rejalashtirish kengashi industrializatsiyaning sur'ati va yo'nalishlarini belgilash bilan birga, chaebollarni davlat tomonidan amalga oshirilayotgan iqtisodiy siyosatga faol jalb etgan. Vaqt o'tishi bilan Samsung, Hyundai kabi yirik biznes guruhlar davlat tomonidan ishlab chiqilgan sanoat siyosatini amalga oshiruvchi subyektlardan global bozorda faoliyat yurituvchi yirik korporatsiyalarga aylandi.

Mazkur jarayonda davlatning strategik sanoat siyosati, eksportga yo'naltirilgan iqtisodiy rivojlanish modeli va yirik korporativ guruhlarining faoliyati o'zaro uyg'unlashib, Janubiy Koreyaning xalqaro raqobatbardoshligini shakllantirishda muhim omil bo'ldi. Shu nuqtayi nazardan, Samsung va Hyundai kompaniyalari Koreya iqtisodiy modelining amaliy natijalarini aks ettiruvchi muhim korporativ misollar sifatida namoyon bo'ladi.

Ushbu maqolaning maqsadi global bozorning yetakchi ishtirokchilari bo'lgan Samsung va Hyundai kompaniyalarining korporativ strategiyalarini tahlil qilish orqali Janubiy Koreya iqtisodiy modelining o'ziga xos xususiyatlarini yoritib berishdan iborat. Tadqiqot doirasida kompaniyalarning iqtisodiy faoliyati bilan bir qatorda, ularning xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlagan korporativ strategiyalar, innovatsion yondashuvlar, boshqaruv falsafasi va rivojlanish mexanizmlari ham tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Koreya iqtisodiyoti rivojlanishining fundamentini chaebollar (재벌) tashkil etadi. Bu atama "boylik" (재 – chae) va "klan" (벌 – bol) so'zlarining birlashmasidan hosil bo'lgan bo'lib, yirik oilaviy konglomeratlarni ifodalaydi. Ushbu tizimning asosiy kuchi markazlashgan boshqaruv va jamoaviy mas'uliyat — "Uri-ui Jeong-sin" (우리의 정신 — "Bizning ruhimiz") tamoyiliga tayanishidir (1-jadval).

1-jadval. Chaebollar tushunchasining turli olimlar tomonidan berilgan ta'riflari va asosiy xususiyatlari¹

Olimlar / Mualliflar	Berilgan ta'rif	Asosiy xususiyatlari
Byun, H-Y (1975)	Yagona tizim orqali boshqariladigan, umumiy moliya, mehnat munosabatlari va boshqaruvni o'z ichiga olgan yirik korxonalar guruhining monopolistik kapitali.	Guruh tarkibidagi har bir korxona rasman mustaqil bo'lsa-da, amalda bir-biriga uzviy bog'liq va o'zaro tobe hisoblanadi.
Jones & Sakong (1980)	Xolding kompaniyalari orqali oilaning yuqori darajada markazlashgan nazoratiga asoslangan korporativ tizim.	1) Biznesni diversifikatsiya qilish orqali asoschi va uning oilasi tomonidan boshqarilishi; 2) Tashqi kapitalga (bank kreditlariga) haddan tashqari qaramlik; eksportni rag'batlantirish va davlat-biznes o'rtasidagi yaqin hamkorlik hisobiga o'sish.
Lee, K-O & Lee, S-S (1985)	Alohida shaxs yoki oila tomonidan egalik qilinadigan va boshqariladigan, biznesda monopol mavqega ega bo'lgan yirik kompaniyalar tizimi	Egalik va boshqaruvning yagona oila qo'lida to'planishi hamda turli sohalarga diversifikatsiyalashgan biznes tuzilmasi [1].

1 Manba: muallif ishlanmasi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, chebollarning tashkiliy kuchi g'arb korporatsiyalaridan farqli o'laroq markazlashgan oilaviy ierarxiya, kross-aksiyadorlik, davlat kafolatlari hamda jamoaviy mas'uliyat — «Uri-ui Jeong-sin» (우리의 정신 — «Bizning ruhimiz») tamoyiliga tayangan [1]. Samsung va Hyundai kabi gigantlar aynan shu model vositasida mamlakat eksportining (수출 — suchul) qariyb 60 foizdan ortig'ini ta'minlab, milliy iqtisodiyot lokomotiviga aylangan. Samsung va Hyundai kabi gigantlar aynan shu model yordamida mamlakat eksportining (수출 — suchul) asosiy qismini ta'minlab kelmoqda.

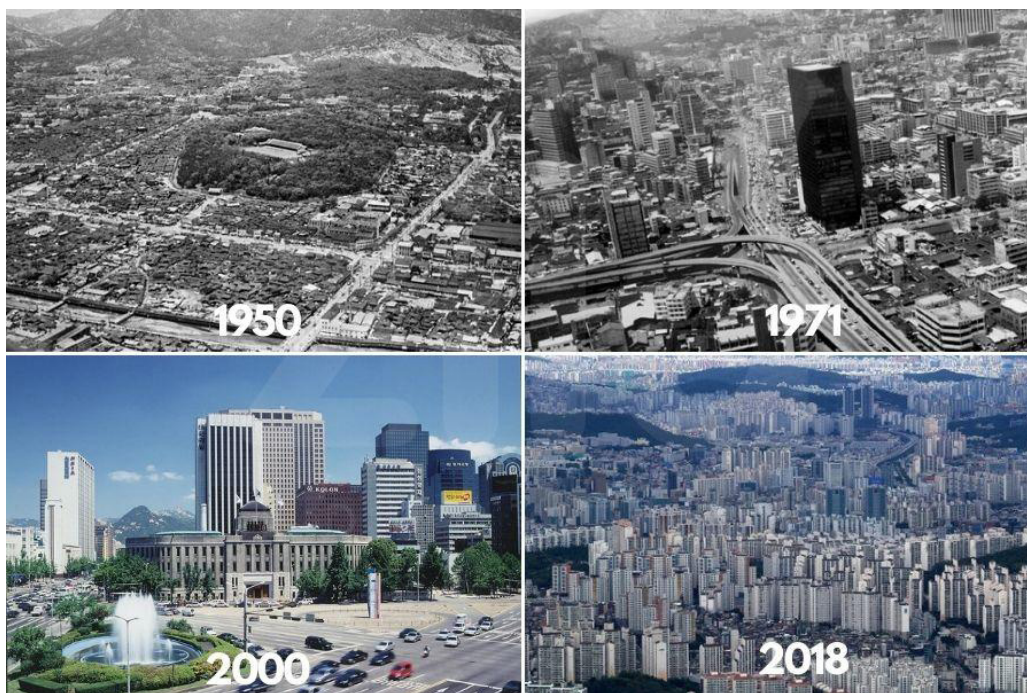
Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolaning maqsadi global bozorning yetakchi ishtirokchilari bo'lgan Samsung va Hyundai kompaniyalarining korporativ strategiyalarini tahlil qilish orqali Janubiy Koreya iqtisodiy modelining o'ziga xos xususiyatlarini yoritib berishdan iborat. Tadqiqot doirasida kompaniyalarning iqtisodiy faoliyati bilan bir qatorda, ularning xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlagan korporativ strategiyalar, innovatsion yondashuvlar, boshqaruv falsafasi va rivojlanish mexanizmlari tahlil qilinadi.

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, korporativ keys tahlili (Samsung va Hyundai misolida) hamda 1994–2020-yillarda Janubiy Koreyada mahalliy arizachilar tomonidan ro'yxatga olingan patentlar dinamikasini empirik baholash usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Samsung so'zi koreys tilida «Uch yulduz» (삼성) ma'nosini anglatadi. Kompaniya 1990-yillarda e'lon qilgan «Pumjil Gyeong-yeong» (품질 경영 — sifat menejmenti) strategiyasi uning global qiyofasini butunlay o'zgartirdi. Hozirda Samsung yarimo'tkazgichlar (반도체 — bandoche) va sun'iy intellekt (인공지능) sohasida mutlaq yetakchidir. Samsung global DRAM va NAND flesh-xotira bozori ulushining qariyb 45–50 foizini nazorat qiladi. Bu shuni anglatadiki, dunyodagi ko'plab smartfonlar, kompyuterlar va serverlarning «yuragi» Samsung chiplaridan iborat. Kompaniyaning strategiyasi ikki asosiy ustunga tayanadi (1-rasm).

1-rasm. Seul shahrining 1950–2018-yillardagi urbanistik va iqtisodiy transformatsiyasi²

1. Massiv sarmoya va «First Mover» («Super-gap» / 초격차) strategiyasi: Samsung yarimo'tkazgich sohasiga global inqirozlar va bozor pasayishi davrida ham raqobatchilariga qaraganda 2–3 barobar ko'p investitsiya kiritish («kontr-siklik investitsiya») orqali texnologik masofani keskin uzaytiradi. Natijada Samsung eng yangi nanotexnologik chiplarni (masalan, 3 nm GAA arxitekturasini) bozorga birinchi bo'lib chiqarib, monopolistik rentani qo'lga kiritadi hamda HBM (High Bandwidth Memory) yuqori o'tkazuvchanlikka ega AI xotira chiplari bo'yicha jahon bozorini boshqaradi.

2 Manba: muallif ishlanmasi.

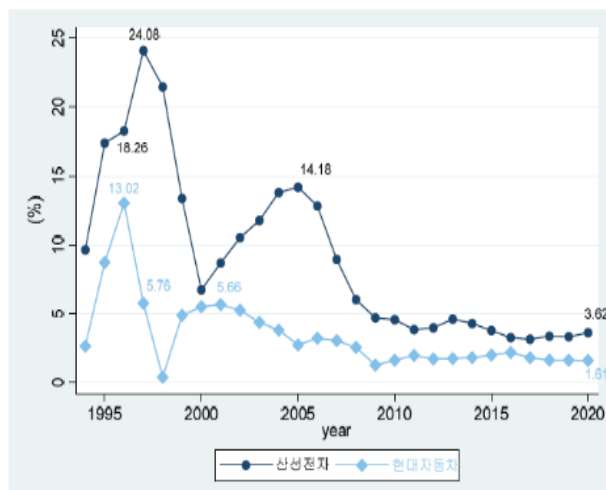
2. Sifat menejmenti (품질 경영): 1993-yildagi «Yangi menejment» inqilobida rais Li Gon Xi ilgari surgan «Xotiningiz va farzandingizdan boshqa hamma narsani o'zgartiring» shiori ostida sifatsiz mahsulotlar zavod maydonida yoqilib, sifat korporatsiyaning oliy qadriyatiga aylantirildi. Bularda Massiv sarmoya va «First Mover» strategiyasi: Samsung yarimo'tkazgich sohasiga boshqa raqobatchilarga qaraganda ko'proq sarmoya kiritadi va eng yangi texnologiyalarni (masalan, 3 nm chip) bozorga birinchi bo'lib olib chiqishga intiladi. Bu unga monopol rentaga ega bo'lish imkonini beradi. Ikkinchidan, Sifat menejmenti (품질 경영) bo'lib, 1993-yildagi «Yangi menejment» inqilobi sifatni sotsial ustuvorlikka aylantirdi [2].

Bugungi kunda Samsung sun'iy intellekt (인공지능) chiplari va zavod avtomatizatsiyasi sohasida yangi inqilobni boshlamoqda. Kompaniyaning yillik daromadi ko'p hollarda ba'zi o'rtacha davlatlarning YalMidan yuqori turishi uning global iqtisodiy ta'sirini isbotlaydi.

Hyundai kompaniyasining rivojlanish falsafasi. Hyundai nomi «Zamonaviylik» (현대) degan ma'noni anglatadi. Uning rivojlanish tarixi koreyscha «Dojeon Jeong-sin» (도전 정신 — chaqiriqlarga javob berish ruhi) tushunchasi bilan bog'liq.

Kompaniya asoschisi Chung Ju-yungning og'ir sanoat va avtomobilsozlikka asos solishi «imkonsiz narsaning o'zi yo'q» degan falsafaga asoslangan edi. Bugungi kunda Hyundai «Ekologik toza iqtisodiyot» (친환경 경제) doirasida vodorod va elektr transporti sohasida dunyo standartlarini belgilab beribgina qolmay, bu nafaqat Janubiy Koreya iqtisodiyoti, balki mamlakat yashil iqtisodiyoti uchun ham ulkan hissa qo'shmoqda.

Innovatsion salohiyat va patentlar tahlili. Janubiy Koreyaning texnologik taraqqiyotida Samsung Electronics va Hyundai Motor kompaniyalari mamlakat milliy innovatsion ekotizimining tayanchi bo'lib xizmat qilgan (2-rasm).

2-rasm. 1994–2020-yillarda Samsung Electronics va Hyundai Motor kompaniyalarining Janubiy Koreyadagi patent arizalaridagi ulushi³ (%)

2-rasm ma'lumotlariga ko'ra, eng yuqori cho'qqi davrida — 1996-yilda ushbu ikki gigant korporatsiyaning umumiy patent arizalaridagi yig'ma ulushi 31,29 % ga yetgan, ya'ni mamlakatda ro'yxatga olingan har 10 ta patentdan 3 tasi bevosita ushbu ikki kompaniya tomonidan yaratilgan. Xususan, 1997-yilda Samsung Electronicsning bir o'zi mamlakat jami patentlarining 24,08 % ini ta'minlagan bo'lsa, Hyundai Motor 1996-yilda 13,02 % lik ko'rsatkichni qayd etgan [3]. Ushbu empirik ko'rsatkichlar Janubiy Koreyada R&D va intellektual mulk ishlab chiqarishda mazkur ikki chebolning naqadar ustuvor mavqega ega bo'lganini yaqqol isbotlaydi [3].

Koreya kompaniyalari faqat mahsulot emas, balki «Hallyu» (한류 — koreys to'liqini) orqali o'z biznes madaniyatini ham eksport qilmoqda. Bu jarayon davlatning xalqaro maydondagi nufuzi — «Gukgyeok» (국격) oshishiga xizmat qiladi. O'zbekiston iqtisodiyoti uchun Koreya modeli, ayniqsa, yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni mahalliyashtirish va eksport salohiyatini oshirishda muhim andoza bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Korporativ ierarxiya va «Ppalli-Ppalli» (빨리빨리) madaniyati: Koreys kompaniyalarining tezkor innovatsiya qilish qobiliyati ularning madaniy kodlariga singib ketgan. Milliy mentalitetdagi «Ppalli-Ppalli» (빨리빨리 — «tezroq, tezroq») tamoyili Samsungning bozor tendensiyalariga tezda moslashish va raqobatchilardan oldinda bo'lish strategiyasini aks ettiradi [2]. Bu tezkorlik, vertikal boshqaruv va jamoaviy sodiqlik (우리의 정신 — «Uri-ui Jeong-sin») iqtisodiy gigantlarning barqarorligini ta'minlaydi. Bu tushuncha nafaqat jamiyatda keng miqyosda tus olgan, balki iqtisodiy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki yuqorida aytib o'tilganidek, jamiyatni

3 Manba: muallif ishlanmasi.

ijobiy tomonga undovchi vositalar, ya'ni u xoh moddiy, xoh nomoddiy bo'lmasin, iqtisodiy tomondan ham yuksalishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Samsung va Hyundai muvaffaqiyati shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy o'sish uchun faqat sarmoya yetarli emas. Buning uchun tizimli "Innovatsiya" (혁신 — hyeoksin), kuchli korporativ intizom va milliy o'zlikni aks ettiruvchi strategiya zarur. Koreys tilidagi terminlar va ularning ortidagi falsafani o'rganish ushbu muvaffaqiyat sirlarini chuqurroq anglash va mahalliy sharoitga tatbiq etish imkonini beradi. O'zbekiston sharoitida ushbu "Koreya modeli"dan mahalliyashtirish va yuqori texnologiyali eksportni yo'lga qo'yishda andoza olish mamlakatimizning iqtisodiy salohiyatini yangi bosqichga olib chiqadi [4]. Biroq, bu andozani ko'r-ko'rona ko'chirish emas, balki uni milliy xususiyatlar va hozirgi global tendensiyalar bilan integratsiya qilish iqtisodiy yuksalishning kalitidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. M. Utkurov, "The Relationship of the Chaebol and the State: Focus on the Case in South Korea," Graduate School of Dong-A University, Busan, 2019.
2. J. Y. L. Song, The Samsung Way: Transformational Management Strategies from the World Leader in Innovation and Design, New York: McGraw-Hill Education, 2014.
3. C. Kineung, "The Influence of Network and Knowledge Spillovers on Inventor Performance: Evidence from Co-Inventions at Hyundai Motors and Samsung Electronics," 기술혁신연구-Journal of Technology Innovation, vol. 31, no. 2, pp. 263-301, 2023.
4. Q. X. Abdurahmonov, Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar, Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2019.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>